



Arjan Visser (1961) is schrijver en journalist. Sinds 1998 maakt hij de interview-reeks *De Tien Geboden* voor dagblad *Trouw*. Zijn debuut *De laatste dagen* (2003) werd genomineerd voor de AKO Literatuurprijs en bekroond met zowel de Anton Wachterprijs als de Geertjan Lubberhuizenprijs. Daarna volgden de veelgeprezen romans *Hemelval* (2006), *Paganini-park* (2009) en *Hotel Linda* (2012).

ARJAN VISSER

**GOD STA ME BIJ
WANT IK BEN ONSCHULDIG**

ROMAN

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

1

Dit zou het begin kunnen zijn.

Donker water, zo ver als ik kan kijken. Golven, huizenhoog. Ik draai me om. Misschien mag ik al stoppen. ‘Verder, ga verder! Je moest toch zo nodig plassen?’ En dan nog iets, maar dat versta ik niet. Er wordt gelachen. Behalve door een grote man in een witte zwembroek die zich losmaakt uit de groep en met driftige passen op me af komt lopen. Ik durf niet meer voor- of achteruit te gaan. Ineens is hij er, grijpt een arm en een been, en slingert me de zee in. Ik ben drie of vier jaar oud. Dan moet mijn vader dertig zijn geweest.

2

Wie zich veel herinnert, weet waarschijnlijk weinig zeker. Ik benijd de mensen voor wie het verleden lijkt op een archief dat zelden wordt geopend. Ik haal mijn herinneringen zo vaak tevoorschijn dat ze verkreukeld en onbetrouwbaar zijn geworden. Het zijn inmiddels herinneringen aan herinneringen, niet zo of misschien zelfs nooit gebeurd.

Wat kan ik weten? Wat zou ik moeten weten? Wat weet ik – of wist ik, bij nader inzien – liever niet? Details die ik vandaag te horen krijg, vond ik gisteren niet interessant genoeg. Van wat ik nu begrijp, begreep ik vroeger niets, en vice versa. Wat is waar, wat is verzonnen? Hoeveel waarheid schuilt er in verzinsels?

In mijn jonge jaren leek alles vanzelfsprekend en eenduidig. Als de werkelijkheid me slecht beviel, vluchtte ik in de fantasie. Het was het één of het ander. Van een schijnwereld had ik nog niet gehoord en geheimen hadden vooral een vorm: een voorraad gepikte snoepjes, een liefdesbriefje dat ik had gekregen (plus het antwoord dat ik nooit had durven sturen) en attributen die mijn ouders voor ons verborgen hielden in ‘de witte kast’, een wandmeubel dat in de woonkamer stond en met goudkleurige sleuteltjes werd afgesloten. Ik vond er een *Playboy*, Golden Fiction-sigaretten, zilveren guldens en in 1975, toen ik veertien was, een Spaanse krant van een jaar eerder met een paginagrote foto van Fina.

Hier wordt het lastig.

Fina Fúster was een jonge vrouw die mijn vader eind jaren zestig in Playa de Gandía, een plaatsje aan de Costa Blanca, had leren kennen. Hij was daar, als importeur van groenten en fruit, om zaken te doen met een sinaasappelboer uit de regio. Fina runde samen met haar moeder Adela een souvenirshop in een straatje vlak bij de kust. Fina was stevig gebouwd, een beetje bleu, niet erg opvallend. Ze had een oudere zus en een jonger broertje. Haar vader was op het moment dat wij met de familie bevriend raakten al een paar jaar dood. Begin jaren zeventig, toen ik negen of tien jaar oud was, kwam Fina naar Nederland. Hoe lang ze bleef, is lastig te achterhalen, maar dat ze er was, is op verschillende foto's vastgelegd: Fina op een feestje dat ter ere van haar bezoek werd gehouden. Ze drinkt wijn en draagt een minirok. Fina in de voortuin, in een tableau vivant met mijn moeder, de zes kinderen en het zwartbruine hondje Kruiemel ('vuilnisbakkenras' schiet me nu te binnen, maar ook: dat het dier op zijn oude dag begon te stinken, wegkroop in de garage en hoe ik, met ingehouden adem, bij hem ging kijken). Op de achtergrond is de neus van mijn vaders auto zichtbaar. Het is een Opel Ranger Coupé, groen metallic gelakt, met een zwart dak en twee grote mistlampen op de verchroomde bumper. Daarachter begint de Japanse kers te bloeien, of hangt juist het laatste beetje bloesem aan de takken. Boven de bomen prijken dak en torenspits van de kerk van de Oud Gereformeerde Gemeente van waaruit twee keer per zondag de droevigste klanken naar de hemel opstegen. Nog zo'n opstelling met de auto, schuin op het pad voor de garage geparkeerd, en al het nageslacht – plus Fina – zittend op een hekje. Mijn vader bekijkt ons van een afstand. Een kiekje van Fina in klederdracht voor de winkel van de firma Zwarthoed in Volendam.

En dan die ene foto, in de krant. Van bovenaf genomen. Haar haren los, mond en ogen open.

Ik heb het gezien, zoveel is zeker. Ik weet niet of ik las wat er was gebeurd, of dat me later is verteld dat Fina in februari 1974 werd vermoord. Door haar moeder.

In dat jaar zijn wij, net als altijd, naar het ‘door God uitverkoren land’ van dictator *generalísimo* Francisco Franco op vakantie gegaan.

We arriveerden twee maanden nadat Fina’s moeder, die keurige goudbruine dame op de foto’s uit ons familiealbum, in de gevangenis van Málaga was vastgezet, maar dat wisten we niet – ik bedoel: dat wisten wij, de kinderen, niet. Voor ons waren de moeder en de dochter een paar jaar eerder, kort na Fina’s verblijf in Holland, zomaar uit beeld verdwenen. Als ik het me goed herinner werd de vraag waarom we niet langer bij hen op bezoek gingen beantwoord met: ‘Fina en haar moeder hebben toch de hele tijd maar ruzie.’

Op een 8mm-filmpje dat mijn oma in die zomer heeft gemaakt is te zien hoe zes kinderen en twee volwassenen in een gele Ford Transit stappen en de straat uit rijden, op weg naar Spanje. Daar kruipen ze een paar shots later, alweer gefilmd door mijn grootmoeder die per vliegtuig naar het zuiden was afgereisd, verfromfaaid uit het busje. Ze zwaaien naar de camera, wandelen over de boulevard en zwemmen in de zee. Ze dragen oranje T-shirts en na 7 juli, de dag waarop Nederland van Duitsland verloor tijdens het WK voetbal, allemaal iets zwarts.

Er zijn scènes die tijdens verjaardagen tot vervelens toe in herinnering worden geroepen, maar over de tragedie die zich had voorgedaan in een Spaanse familie waarmee wij bevriend waren geweest werd niet gesproken. In 1974 helemaal niet en

in de jaren erna, toen het nieuws langzaam indaalde tot het ten slotte ook mijn jongste zus had bereikt, nauwelijks. Een paar foto's, een oude krant en een paar vage herinneringen: dat is alles wat er was overgebleven van Fina Fúster.

Ik ging begrijpen wat de betekenis was van de *Playboy* in mijn vaders gedeelte van de kast, maar ik heb me nooit afgevraagd waarom ik de aanwezigheid van die Spaanse krant voor lief had genomen. Waarom ik zo lang niet nieuwsgierig genoeg was geweest naar het verhaal dat hieraan vast moest zitten.

Ik zou er pas weer aan denken, bewust aan denken – aan Fina, aan alles wat zich tijdens die lange warme zomervakanties in Playa de Gandía had afgespeeld – toen Alice, die een paar jaar geleden halsoverkop met haar man en twee van haar drie kinderen naar Andalusië was vertrokken om er een handeltje in tropische vogels op te zetten, in de problemen was geraakt.

3

Alice is mijn op één na jongste zus, het vijfde kind in een rij van zes. Loes is de oudste, een jaar later werd Koos geboren en dertien maanden daarna kwam ik. Na mijn geboorte besloot mijn moeder dat het gezin compleet was, maar de dominee en de dokter dachten daar anders over. ‘Waarom nu ophouden? Je hebt het toch goed, Anna? Een lieve man, een prachtig huis?’ Ze liet zich vermurwen, werd zwanger en kreeg een miskraam. Of haar verdriet hier debet aan is geweest weet ik niet, maar toen na een jaar mijn zus Nelleke werd geboren, stond de tekst ‘Gode zij d’eer’ niet langer op het geboortekaartje afgedrukt. (Het kan ook zijn dat die woorden werden geschrapt omdat iemand in de vriendenkring tegen mijn vader had gezegd: ‘Maar Jaap, je hebt die kinderen toch zeker zélf verwekt?’)

Na Nelleke beviel mijn moeder van nog twee dochters: Alice en Jackie. De drie jongste kinderen vormden, vanwege de interval, een nieuwe groep die ‘de kleintjes’ werd genoemd. Van dit drietal was Alice de vlotste, watervlug en lenig. Ze ging flikflakkend door de kamer, de voor- en achtertuin, de gymzaal op school. Radslag-overslag, Arabier en salto; het leek haar natuurlijke manier van voortbewegen. Alice werd lid van gymnastiekvereniging Oefening Kweekt Kunst, maar toen ze vanwege haar opvallende prestaties aan een keurgroep werd toegevoegd die meerdere keren per week moest trainen haakte ze af, tot verdriet van mijn vader. Zelf

zegt zij daarover dat ze daarna niet langer zijn oogappel was, en nooit meer iets goed heeft kunnen doen. Slim genoeg, maar toch niet doorgeleerd. Een leuke jongen ontmoet, maar te vroeg getrouwd. Schattige kinderen, maar te snel gekregen. Over het aantal tatoeages op haar lichaam, behoorlijk toegenomen sinds zijn dood, zou hij gezegd hebben dat het ordinair was. En nergens goed voor. De meest opvallende versiering is een klimplant die zowel over haar schouder slingert als rond haar enkel zichtbaar is. Stan, haar man, heeft de kop van Elvis Presley op zijn rug staan. Van hun drie kinderen weet ik dat Kiki, de oudste, een boodschap van Lady Gaga in inkt op haar onderarm draagt, en dat Dex, de jongste, zijn achternaam in gotische letters over de volle breedte van zijn borstkast liet zetten.

Mijn zus heeft altijd plannen, indrukwekkende constructies die ze met veel aplomb brengt maar meestal weinig voorstellen of op niets uitlopen. Zo'n mislukking is doorgaans de schuld van een ander. Of alleen maar domme pech. Ze gaat na een tegenvaller volledig onderuit, lijkt ontroostbaar, maar voor je het in de gaten hebt staat ze weer lachend voor je.

'We gaan naar Spanje,' zei ze een paar jaar geleden. Het leven daar was 'belachelijk goedkoop', je huurde 'een complete villa voor bijna niks', en dan was er ook nog iets met de Spaanse mentaliteit die beter bij haar paste dan de Nederlandse. Kiki bleef bij haar vriendin in Tilburg wonen. Jammer, moeilijk, maar hé, tegenwoordig had je Skype, toch?, en de trein naar Amsterdam was duurder dan het vliegtuig naar Málaga. Er was geen ruimte voor twijfel of kritiek. Ze móésten dit doen, nee, ze hadden er al veel eerder aan moeten beginnen. Dit kon niet mislukken. 'Adios!'

Of er aan de Costa del Sol echt zo'n bloeiende handel in tropische vogeltjes gaande was, waagde ik te betwijfelen. Ik

vroeg me sowieso af of Stan, die kort daarvoor ook belangstelling had getoond voor de overname van een pornoshop in Zevenbergen, wel oog had voor dingen die zakelijk succesvol zouden kunnen zijn.

Ze huurden het vakantiehuis van een gepensioneerde politieagent op een berg, tien kilometer uit de kust, in een gehucht genaamd Cabeza en Las Nubes. Veel familieleden gingen er op bezoek en ze kwamen allemaal met de wildste verhalen terug. Iedereen vertelde hartelijk te zijn ontvangen – ‘Je kent ze’ – maar ook dat Stan en de jongens vooral bier dronken en jointjes rookten aan de rand van het zwembad. Na een jaar besloot Alice om Gran Café Olé Olé, een eettentje in Torremolinos, over te nemen. Johan, een vriend van een van de jongens, die in Holland de verleiding van drugs niet kon weerstaan, kreeg de kans om als ober in de onderneming van Alice een nieuw bestaan op te bouwen.

Voor de oude voorraad en het interieur van Olé Olé moest een flink bedrag worden afgedragen, nieuwe spullen werden bij groothandel De Hollandse Winkel ingekocht. Na de zaak een paar weken te hebben gehuurd, bedachten Stan en Alice dat het lucratiever was om de boel helemaal over te nemen. Anderhalve maand later, vlak voordat het contract getekend zou worden en er nog een bedrag van 70 000 euro aan ‘overnamekosten’ moest worden neergeteld, werd de transactie vanwege een grote hoeveelheid openstaande rekeningen alsnog afgeblazen.

Floyd, het middelste kind en de oudste zoon, ging terug naar Brabant waar hij kennis kreeg aan een meisje dat weliswaar in de pornobusiness zat, maar volgens mijn moeder toch ‘een heel lief kind’ was en ‘zeer gelovig’ bovendien. Bij gebrek aan familie mocht ze haar ‘oma’ noemen. Mijn moeder sprak met genegenheid over ‘het pornosterretje’, tot de

dag waarop ze juist ‘helemaal niet zo’n fijne madam’ bleek te zijn omdat ze Floyd, die haar in het volste vertrouwen tot van alles en nog wat had gemachtigd, zijn auto en een groot deel van zijn huisraad afhandig had gemaakt en met de noorderzon was vertrokken.

In Spanje had Johan, de jonge ober, inmiddels Floyds plaats bij het zwembad ingenomen. Stoned, dronken, of allebei, maakten ze filmpjes van de gekste manieren om in het water te belanden. Wie zich zorgen maakte over de toekomst van Stan en Alice, kreeg te horen dat dat nergens voor nodig was. Er werd na het debacle met Olé Olé alweer aan twee nieuwe ideeën gewerkt: Stan zou oude Vespa’s opknappen en verkopen in het buitenland, terwijl Alice samen met een vriendin een webwinkel in Marokkaanse oliën ging runnen. ‘Argan oil, the best for you.’ Haar papieren waren al in orde, de eerste inkoop werd gedaan.

Precies op dat moment, net toen alles eindelijk goed ging komen, viel met veel geweld de politie bij hen binnen.

Volgens de *Costa del Sol News, Southern Spain’s Best-Selling Weekly in English*, werd die dag door de Guardia Civil ‘Operatie Las Nubes 13’ voltooid.

Vijf personen, vermeende leden van een criminele organisatie die zich bezighield met de handel in marihuana, waren opgepakt. De groep verstuurde pakketjes naar klanten in Amerika, Australië, Oekraïne en zo’n beetje heel Europa. In de krant stond dat tijdens een huiszoeking in Cabeza en Las Nubes het volgende werd gevonden: ‘Een overvloedige hoeveelheid toppen van marihuanaplanten, hasjplakken en methamfetamine, contant geld, weegschalen, enveloppen, een sealer en alle andere spullen die nodig waren voor het klaarmaken en verzenden van de drugs.’ Een foto van de buit illustreerde het verhaal.

‘De vijf gedetineerden,’ schreef de verslaggever ten slotte, ‘zijn M.G.P., 43 jaar, van Spaanse nationaliteit, A.V., 49 jaar, van Nederlandse nationaliteit, S.H.A.K., 47 jaar, van dezelfde nationaliteit, en P.J.H. en D.K., respectievelijk 22 en 20 jaar, beiden van Nederlandse komaf.’

Terwijl Stan, Alice, Dex, vriend Johan en tuinman Manuel – in het dorp beter bekend als Dirty Harry, maar dan op z’n Spaans: Garry el Sucio – in de gevangenis van Alhaurín de la Torre werden vastgezet, probeerde ik, onwetend van hun lot noch van de manier waarop ze het hadden getart, met hen in contact te komen. Ik was van plan om, als laatste in de rij, nu eindelijk een keer bij mijn familie op bezoek te gaan.

Cabeza en Las Nubes ligt niet ver van het vliegveld van Málaga, waarvandaan ik met de huurauto naar Almería zou rijden om daar in het appartement van Laurens, de ex van een vriendin, die inmiddels tot de islam was bekeerd om met een twintig jaar jongere vrouw uit Agadir te kunnen trouwen, aan een boek te werken. Het zou gaan over de ondergang van een familiebedrijf, met zes ongetrouwde broers die tot op hoge leeftijd bij elkaar bleven wonen en voor de financiering van de uitdijende mantelzorg hun woning bij de huisarts in onderpand hadden gegeven. Ik zou de één na de ander laten overlijden en ik verheugde me erop om de scènes die ik in gedachten had verder uit te werken. Maar goed, een kleine omweg, een kort oponthoud, was mogelijk.

Mijn zus reageerde niet op de berichten die ik haar stuurde. Op WhatsApp was ze al een week lang op woensdag, om 11.35 uur, ‘voor het laatst’ gezien. Ik belde met haar in Nederland wonende dochter, die mij de volgende dag meldde dat ze van Floyd had gehoord dat hun ouders samen met broertje Dex, Johan en de tuinman waren gearresteerd. Zijn vader

had hem tijdens het enige telefoongesprek dat nog was toegestaan voordat ze werden opgesloten gevraagd zijn mond te houden. Hij wist zeker dat ze binnen een paar dagen weer in vrijheid zouden worden gesteld. Er was geen enkele reden om de familie ongerust te maken.

4

Mijn moeder zei, misschien wel voor het eerst sinds zijn dood, tien jaar eerder, dat ze blij was dat pa dit niet hoefde mee te maken. Ik kon mijn vaders reactie wel bedenken: hij zou voor mij uit naar Spanje zijn gevlogen. Zijn land. Zijn kind.

‘Gaan als de brandweer’ was een van zijn geliefde uitspraken die mijn zus Nelleke tijdens handenarbeid op de lagere school met een soldeerbout in een gefiguurzaagde kaasplank had geschreven. Voor Vaderdag. Voor Pa.

Jacob Arie Visser. Roepnaam Jaap.

De oudste zoon uit een gezin van acht. Onlangs hoorde ik dat nummer negen slechts een paar uur had geleefd, en ook dat mijn oma twee keer een miskraam had gehad.

De familie van mijn vader woonde lange tijd boven de garage waarin opa’s vrachtwagen stond geparkeerd. Ik ben er ooit nog eens gaan kijken. Onder aan de Loze Stoep. Een prachtig adres maar een woning van niks. Een blokkendoos, karakterloos en klein.

In de loop der tijd breidde het transportbedrijfje van mijn grootvader zich uit. Hij ging zich toeleggen op de handel in groenten en fruit en werd later vennoot in een onderneming die zich had gespecialiseerd in het stoken van bananen. De andere eigenaar van het bedrijf aan de overkant van de rivier was meneer Buisman, die in mijn geheugen is opgeslagen als ‘Dikke Deur’, de circusdirecteur uit de televisieserie *Pipo de Clown*.

Ik zie grote, rechthoekige kisten vol groene bananen, een soort vleeshaken waaraan de trossen in warmgestookte ruimtes werden opgehangen om daar verder te rijpen, en een enorme spin met behaarde poten, een *Theraphosa blondi*, die in een doosje meeking naar school om tijdens een spreekbeurt over enge dieren getoond te worden.

Mijn vader begon 'op de wagen', maar werd al snel de chef van het een of ander. Er circuleren nog altijd verhalen over hoe oneerlijk het eraan toeging in die zaak van mijn opa; hoe de oudste zoon werd voorgetrokken terwijl de vijfde jongen in de rij de kans niet kreeg om zich te bewijzen, maar de kritiek van anderen leek in die jaren geen vat op mijn vader te kunnen krijgen. Misschien was hij te gelukkig om op te merken dat hem iets werd misgund. Ik kan eindeloos kijken naar de plaatjes uit die tijd. Ooit waren het dia's die, inclusief haartjes en stofdeeltjes, werden uitvergroot door mijn oma's projector, een log apparaat dat snel warm werd en net zo'n vreemde maar aangename geur verspreidde als de hoogtezon waaronder we in de wintermaanden moesten zitten met zo'n donker duikbrilletje voor onze ogen. We bekeken de diaserie meestal tijdens de kerstvakantie. Lichten als er iemand ondersteboven op het scherm verscheen. Later werden er foto's van de dia's gemaakt. Nu staan ze als jpeg-bestanden op de harde schijf van mijn computer.

Ik zie een aantrekkelijke jongeman, een nette nozem, zelfverzekerd. Hij vadert steeds meer kinderen, zijn vrienden- en kennissenkring breidt zich snel uit en op een dag viert hij zijn grootste zakelijke succes: het besluit om samen met twee collega-groothandelaren, Bert Zielschot en Mick de Klerk, zélf sinaasappels te gaan importeren uit Spanje. De mensen die op de Rotterdamse fruitveiling de prijs bepaalden, hadden het nakijken. In plaats van het dure, omslachtige ver-

voer over water naar de Rotterdamse haven reden vanaf 1968 vrachtwagens van Buisman & Visser, Zielschot en De Klerk tussen Nederland en Spanje heen en weer. De man met wie ze daar, in Gandía, zaken deden heette Vicente Jiménez. Voor de sinaasappel die voortaan zonder omwegen naar de groothandel ging, werd de naam Zeester bedacht. Mijn vader reisde een paar keer per jaar naar Gandía, verbleef aan de Playa, in Hotel El Sueño, leerde de taal en raakte bevriend met de lokale bevolking.

Thuis moest hij zich gedragen volgens de ongeschreven wetten van het dorp en de gereformeerde kerk, maar in Gandía kon Jaap Visser doen waar hij zin in had. 's Middags slapen, 's avonds exotische tapaatjes eten in plaats van aardappels, groente en vlees. Geen bier of jonge jenever maar pastis en sangria. In Holland droeg hij een kostuum, net zoals alle mannen van zijn leeftijd in die jaren, maar in Spanje ging eerst het colbert uit, daarna verruilde hij zijn pantalon voor een korte broek en liet hij zijn overhemd tot aan de navel open. Zo posteerde hij zich, als het werk gedaan was, ergens op een terrasje in de zon.

Ik heb altijd gedacht dat hij zich, met al zijn levenslust, aan de Middellandse Zee beter op zijn plaats moet hebben gevoeld dan in zijn geboortedorp aan de rand van de Brabantse Biesbosch, maar ik geloof ook dat zoveel vrijheid hem wel eens in de problemen heeft gebracht en dat hij vervolgens, gedreven door het gereformeerde schuldgevoel dat hem zat ingebakken, de zonden die hij had begaan met goede daden probeerde ongedaan te maken.

Die man, mijn vader, zou het eerst beschikbare vliegtuig naar Málaga hebben genomen. Ik zag hem voor me: bij de douane, op de luchthaven, aan de gevangenispoort. Geagiteerd,

stennis schoppend. ‘Een kind van Jaap Visser hoort hier niet te zitten!’ Maar nu ging ik, als zijn plaatsvervanger op aarde. Anders dan hij zou ik niet over Alice’ misstap preken, of huilen om wat haar, ons, de hele familie in feite, nú weer was overkomen. Aanhoren en wegwezen. Ik had nog meer te doen.

‘Lief van je, jongen,’ zei mijn moeder. ‘Ik hoop dat je daarna nog rustig kan schrijven. Waar gaat je volgende boek over?’

‘Over een familie die in steeds grotere problemen komt.’

‘Stan en Alice!’ zei mijn moeder. Een grapje waar ze zelf, ondanks alles, wel om kon lachen.

5

Op het vliegveld van Málaga werd ik opgewacht door een vriendin van mijn zus. Odette had een wilde haardos en ruwe handen. Ze hield van het leven op de campo, en van haar honden die ze voor deze gelegenheid gelukkig had thuisgelaten.

Ze stelde voor dat ik de Ford Ka die ik had gehuurd op de parkeerplaats van supermarkt Géant Casino zou achterlaten om daarvandaan met haar auto naar het Centro Penitenciario te rijden waar zij een setje warme kleren voor Alice wilde afgeven en ik een verzoek zou indienen om mijn zus te mogen bezoeken.

Wie, komend uit Alhaurín de la Torre, na Pets Holiday Home ES en vóór Sol Andalusi Health & Spa Resort, de Calle Jardines verlaat, komt na een paar honderd meter uit bij het iets lager gelegen gevangeniscomplex. Er staat een uitkijktoren en boven op de hoge muren zijn grote rollen prikkeldraad aangebracht. Er is een ruime parkeerplaats, met een bushalte. In de kleine ontvangsthal hangen felgele posters en stickers met de tekst: ‘¿Porqué les traes droga?’ Er zijn drie loketten: Información, Comunicación en een waarachter zich de beambte bevindt die kleren en pakketten in ontvangst neemt. Als het tenminste de juiste dag is voor de *módulo*, de afdeling, van de gevangene die je bezoekt. Eens per twee weken.

De kleren die Odette had meegebracht, werden niet zomaar ingenomen. Er moest eerst een lijst worden ingevuld. En wat deed dat leesbrilletje daar? Weg ermee. Er werd veel

gesnauwd, maar vaker nog hield men zich doof en stom. Een gevangenis is net zoiets als een ziekenhuis, maar dan zonder medelijden.

Terwijl Odette haar best deed om alles volgens de regels in te leveren, boog ik mij voorover naar het gat in het raampje van de Información en vroeg of het mogelijk was om mijn zuster de volgende dag een bezoek te brengen. Een vrouw keek mij even over haar brillette aan en concentreerde zich daarna weer op de papieren die ze voor zich had liggen. Toen ik het haar nog eens wilde vragen, onderbrak ze mij nijdig. Waarom ik geen Spaans sprak. Daar had ik geen antwoord op.

‘In two days, on a Sunday, nine o’clock,’ zei ze, ‘you come back. Domingo. Mujeres domingo.’

Op de parkeerplaats ontmoetten we Krit, een Nederlandse advocaat uit Madrid, die door Stans broer was ingehuurd. Stevige jongeman, in pak, met baard. Vriendelijk, slim, dat kon je horen, dat zag je zo. Ik sloofde me uit voor hem; het moest de raadsman van mijn zus duidelijk worden dat ik niet van de straat was, dat ik nóóit in dit soort omstandigheden zou komen te verkeren – alsof ik niet op feestjes van Stan en Alice dronken was geworden, had meegebruld met Elvis-nummers en, nog altijd, keer op keer de slappe lach kreeg als we samen naar *Sons of The Desert* van Laurel & Hardy keken. Alsof mijn leven zo op orde was. Goed, ik was niet naar Spanje gevlucht. Ik was al jaren tevreden in Amsterdam. Met een vrouw, twee dochters, een zoon en een kat. Een man met een baan, nou ja, freelance, in een wereld waar het ene na het andere tijdschrift zomaar ophield te bestaan, tarieven nooit hoger, nee, eigenlijk alleen maar naar beneden toe werden bijgesteld en het iedere maand weer spannend was

of ik wel genoeg zou verdienen. Schrijver/journalist hoorde ik mezelf zeggen. 'Ik was van plan om een weekje rustig te werken aan mijn boek maar nu sta ik hier met de advocaat van mijn gevangengenomen, van drugshandel verdachte zus te praten.'

'Zit daar niet een mooie reportage in?' vroeg Krit.

'Dat zou ik erbij kunnen doen, ja.'

Erbij. Hoe hoogdravend 'werken aan een boek in Spanje' ook klonk, het leek mij toch beter dan 'verslag doen voor de krant'. Onder deze omstandigheden wilde ik vooral indruk maken, een schrijver zijn. 'Ik heb vier boeken op mijn naam staan.' Doe het niet, zeg het niet. Maar ik had het al gedaan. Ik was niet zomaar iemand. Ik deed ertoe. Zie mij, hoor mij, lees mij. Nu niet die nominaties gaan noemen, alsjeblieft... 'Voor mijn debuutroman ontving ik...'

Krit had geduldig geluisterd maar moest mij nu toch onderbreken: hij had weinig tijd voor mijn gearresteerde zus en haar aanhang. Hij zou hen graag zo snel mogelijk spreken. Daar was hij voor gekomen, tenslotte.

Odette stelde voor dat wij in een cafeetje vlak bij de gevangenis op hem zouden wachten. Daar praatte ze me bij over het leven aan de Costa del Sol. Ze deed stoer en geheimzinnig, zei dat haar man, een crimineel in ruste, Stan nog zó had gewaarschuwd. Odette begreep wel waarom hij niet had geluisterd: 'Ze denken maar aan één ding: zo snel mogelijk veel geld verdienen. Stan wilde meer en meer. Hij werd steeds onzorgvuldiger... ach ja, wat zal ik er verder over zeggen? Het zijn schatten, absoluut, maar zo naïef.'

Vic, haar stiefzoon en sinds vijftien jaar een vriend van Stan, had hen al vaak geholpen. Met een woning in Cabeza en Las Nubes, geld en vergunningen. Odette deed qua behulpzaamheid niet voor hem onder. Ze had na de inval per-

soonlijke spullen van Stan en Alice veilig kunnen stellen, afspraken met de gedupeerde verhuurder gemaakt, voor een paar huisdieren gezorgd en nu was ze dan hier, in Alhaurín, terwijl het haar op het ogenblik ook niet meezat, met ernstig zieke vrienden, een vervelende pijn in haar benen en... ‘Jij nog een biertje?’

Na een uur reden we naar de gevangenis om Krit op te wachten. Hij kon niet veel vertellen. Alice was nogal van slag. Nadat haar was verteld dat ik daar ergens buiten de gevangenis muren stond, moest ze huilen. Stan en de jongens waren baldadig, laconiek. Het document waarop vermeld stond van welk misdrijf ze werden verdacht, waren ze vergeten mee te nemen.

Krit zei: ‘Die mannen lijken de arrestatie helemaal niet serieus te nemen, maar als de aanklager kan bewijzen dat ze lid waren van een criminele organisatie, hangt hun minstens tien jaar gevangenisstraf boven het hoofd.’

‘Wat is nu hun status,’ vroeg ik. ‘Voorlopige hechtenis?’

‘Ja, en die mag in Spanje twee jaar duren, zolang het onderzoek loopt. Laten we hopen dat de aanklacht snel wordt geformuleerd zodat de zaak voor de rechtbank kan komen. Je moet er in ieder geval op rekenen dat ze hier wel een paar maanden zullen blijven zitten.’

Krit gaf ons zijn mobiele nummer. Daarna moest hij snel naar het station om de laatste trein naar Madrid te halen.

Odette bracht me terug naar mijn auto en stond erop me daarna naar het hotel te begeleiden waar we misschien ook samen iets konden eten? Ik durfde het haar, na al haar verleende diensten, niet te weigeren.

Het liep tegen elven toen ik bezorgde familieleden in Nederland kon bellen. Na het tweede telefoongesprek begon het hele verhaal me al tegen te staan. Ik voorzag dat mijn tijd om

te schrijven zou opgaan aan geklets over wat iedereen allang had zien aankomen en gespeculeer over de manier waarop mijn zus en zwager er tóch weer bovenop zouden komen.